

apr 1997

HVC NIEUWS BRIEF

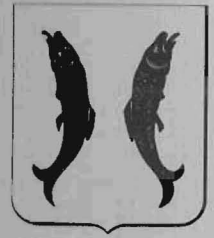
A. Robinson fecit

CAPELLE

1032

Dief- en duifhuisjel

HVC

secr.: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel

HVC

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

NIEUWSBRIEF
april 1997

De HVC-NIEUWSBRIEF wordt uitgegeven door de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel en verschijnt viermaal per jaar. De leden ontvangen de nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt f.25,00 per jaar; voor 65-plussers en CJP-ers f.15,00.

INHOUD

- 319 Programma ledenvergadering
- 320 Jaarverslag
- 321 Vervolg jaarverslag
Oproep ledenwerving
- 322 Balans en Resultatenrekening per 31.12.1996
- 323 Begroting 1998
- 324 Geschiedenis van de school
- 325 Tekening gemaal
- 327 Verenigingsnieuws
- 328 De kogel is door het gemaal
- 329 Van veenplas tot polderland
- 331 foto Polderhuis
- 332 Depot
- 333 Bestuur

PROGRAMMA VAN DE LEDENVERGADERING VAN 24 APRIL 1997

Het bestuur nodigt U hierbij uit voor de jaarlijkse ledenvergadering, die zal worden gehouden op donderdag 24 april 1997 in het E.H.B.O.gebouw aan de Bermweg 77 te Capelle aan den IJssel. Er kan worden geparkeerd op de hoek Capelseweg/Bermweg.

De ledenvergadering begint om 19.30 uur en duurt tot 20.30 uur. Na de daaropvolgende pauze is de bijeenkomst openbaar.

PROGRAMMA

1. Opening door de voorzitter
2. Mededelingen
3. Goedkeuring van de notulen van de ledenvergadering van 25 april 1996. Deze notulen kunt U vinden in de Nieuwsbrief van juli 1996 en zijn bovendien ter plaatse verkrijgbaar.
4. Jaarverslag 1996
5. Jaarrekening over 1996
6. Verslag kasconrôlecommissie
7. Goedkeuring jaarrekening 1996
8. Begroting 1998
9. Verkiezing bestuursleden
Statutair zijn aan de beurt van aftreden de heren H.G.Gerritsen, P. van der Vaart en T.Verkaik, die zich voor herverkiezing beschikbaar stellen.
Zittende bestuursleden zijn de heren C. van Beusekom, S.Elhorst en A.Huisman.
Te benoemen bestuursleden zijn mevr. A.Swets en de heer J. de Gier.
Als adviseurs treden op de heren A.M. de Boer en dr. J.W.Verkaik.
10. Verkiezing lid kasconrôlecommissie
De heer R.P.F. de Groot is na 2 jaar aan de beurt van aftreden. In zijn plaats dient een nieuw lid te worden benoemd.
11. Rondvraag
12. Sluiting

Na de pauze van ongeveer 15 minuten zal door de heer M.L.M. van Ruiten van het Nationaal Schoolmuseum te Rotterdam een lezing worden gehouden met als onderwerp "De Geschiedenis van de School in Nederland". Dit in verband met het feit dat het jaar 1997 door de Open Monumentendag tot "het Jaar van de Scholen in Nederland" is gekozen.

JAARVERSLAG 1996

Begin 1996 is door een aantal mensen de verbouwing van de zolderruimte van de boerderij 's-Gravenweg 325 voortgezet, waarbij ook aandacht werd besteed aan verlichting en verwarming.

Thans kunnen we beschikken over een depotruimte waar enkele uren per week door 7 vrijwilligers de papieren en voorwerpen worden gesorteerd, gerepareerd en geregistreerd.

Aangezien bleek dat het achterste gedeelte van de boerderij niet door de heer Schinkel van de gemeente was gehuurd, heeft de HVC aan B & W verzocht dit gedeelte van de zolder als depot te mogen gebruiken.

Op 25 april werd de jaarlijkse ledenvergadering gehouden. Na de pauze was de vergadering openbaar om ook niet-leden de gelegenheid te geven de lezing van dr. J.W.Verkaik "Capelle aan den IJssel in de tijd van graaf Floris V" bij te wonen.

In het eerste halfjaar is gewerkt aan de inrichting van het Dief- en Duifhuis. Er werd getimmerd en geschilderd en een vitrine werd gekocht en geplaatst. Op de Open Monumentendag van 7 september werd de eerste expositie in het "kleinste museum van Nederland" door wethouder J.Tammel geopend. Het onderwerp van de tentoonstelling was "Het Slot van Capelle en omgeving".

In het vervolg zal op iedere eerste zaterdag van de maand het Dief- en Duifhuis van 13.00 tot 16.00 uur voor het publiek zijn geopend, terwijl ieder kwartaal een nieuwe expositie zal worden ingericht. Op de 4 zaterdagen, die sinds de opening zijn verlopen, was de belangstelling van het publiek boven verwachting groot. Ook Stads TV Rotterdam heeft in haar regio-rubriek aandacht aan het "kleinste museum" besteed.

Op de Open Monumentendag was in het gebouw van de Van Cappellenstichting (de huidige muziekschool) de tentoonstelling "Industrieel Erfgoed" ingericht. Onze nieuwsbrief van september was geheel gewijd aan het programma van de Open Monumentendag.

Het bestuur heeft regelmatig contact met het bestuur van de Stichting tot behoud van het J.A.Beijerinckgemaal. Men hoopt spoedig te kunnen beginnen met de verbouwing van het ketelhuis.

Voor de financiering van de inrichting van het Historisch Museum in het gemaal is door de Van Cappellenstichting een bedrag van f.47.000,00 toegezegd.

Tot slot een goed bericht: op 1 september is het bestuur uitgebreid met mevrouw A.Swets in de functie van penningmeester.

H.G.Gerritsen, secretaris

OPROEP LEDENWERVING

In verband met de kosten, verbonden aan de exploitatie van ons Historisch Museum in het J.A.Beijerinck-gemaal, streven wij naar een ledental van minimaal 500. Thans zijn slechts 175 Capellenaren lid van de HVC en wij doen dan ook een oproep om in Uw omgeving nieuwe leden te werven. De contributie bedraagt f.25,00 per jaar; voor 65-plussers en CJP-ers is dit f.15,00.

Nieuwe leden kunnen worden aangemeld bij de secretaris tel.4505981 of de penningmeester tel.4506883.

Historische Vereniging Capelle aan den IJssel

Balans per 31.12.1996

Bezittingen		1995	1996	Schulden		1995	1996
Postb.girorek.	2.533,17	7.277,33	Eigen vermogen	17.461,99	14.908,96		
Postb.renterek.	4.079,25	2.079,25	Inv. oude pand.	500,00	500,00		
Postb.plusrek.	163,05	0,00	Voorz.jaarboek	8.000,00	8.000,00		
Postb.sterrek.	898,51	0,00	Onk.verg.vrijw.	150,00	0,00		
ABN-AMRO riant	11.934,12	13.446,36	Winstsaldo	1.487,44			
Kas	2.287,64	706,02	Kruisposten		4.600,00		
Computer	3.000,00	1.500,00					
Vitrines	2.000,00	3.000,00					
Postz.voorraad	1,60	0,00					
H.A. Voet	563,27	0,00					
H.G. Gerritsen	138,82	0,00					
Totaal	27.599,43	28.008,96		27.599,43	28.008,96		

Resultatenrekening per 31.12.1996

Uitgaven		Inkomsten	
Afschrijving computer	1.500,00	Contributierekening	3.570,00
Afschrijving vitrines	1.203,13	Subsidie gemeente	5.000,00
Dief- en duifhuis	25,15	Ontvangen rente	461,73
Depot zolder	5.487,12	Overige. bijz. lasten	100,00
Onkosten vrijwilligers	250,00		
Nieuwsbrieven	1.193,92		
Bestuurskosten	3.242,68		
Algemene onkosten	420,20	Verlies saldo	4.190,47
Totaal	13.322,20		13.322,20

Historische Vereniging Capelle aan den IJssel

Begroting voor 1998

Inkomsten		Uitgaven	
Contributie	3.600,--	Nieuwsbrieven	1.500,--
Subsidie gemeente	18.000,--	Bestuurskosten	1.500,--
Rente	500,--	Jaarboek	8.000,--
Voorzieningen jaarboek	8.000,--	Aktiviteiten Mon. dag	300,--
Advertenties nieuwsbr.	500,--	Onk. verg. vrijw.	1.600,--
Gem. subs. vrijw.	1.600,--	Vakbladen & organisatie	500,--
		Huisvestingskosten	
		Historisch Museum	13.000,--
		Invent. oude panden	500,--
		Afschr. computer	1.500,--
		Afschr. vitrines	1.500,--
		Dief en Duifhuis	1.000,--
		Onkosten depot	1.000,--
		Onvoorzien	300,--
Totaal	32.000,--		32.000,--

DE GESCHIEDENIS VAN DE SCHOOL IN NEDERLAND

Toelichting bij de lezing van de heer M.L.M. van Ruiten

Ieder kind in Nederland gaat een aantal jaren naar de basisschool. De onderwijsgeschiedenis laat evenwel zien dat in voorgaande eeuwen lang niet alle kinderen onderwijs volgden.

In een boeiende lezing wordt de ontwikkeling van de eerste school in Nederland tot de huidige nieuwe basisschool gekenschetst.

In de Middeleeuwen werd slechts een klein aantal jongens in de sober ingerichte kloosterscholen opgeleid voor een kerkelijke of ambtelijke functie. Het leren lezen en schrijven uit de Bijbel en het zingen van psalmen waren toen belangrijk.

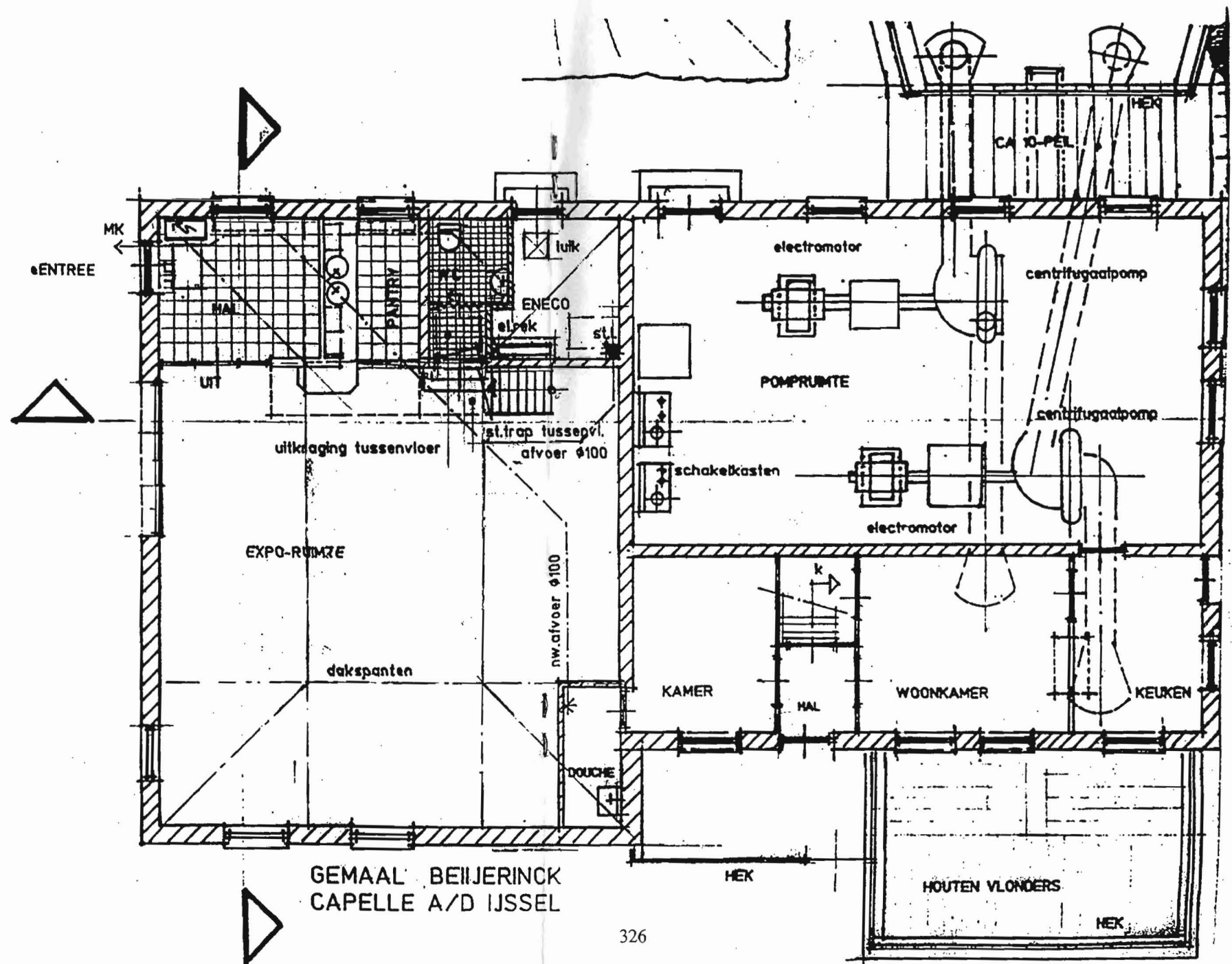
De opkomst van steden en dorpen en de toenemende handel vereiste het leren van nieuwe vaardigheden zoals rekenen. Het onderwijs in de zestiende en zeventiende eeuw was echter van een laag niveau. In een meestal vol en donker schoollokaal werd hoofdelijk onderwijs gegeven en was ieder kind afzonderlijk met zijn lesje bezig.

Als gevolg van verlichte denkbeelden groeide de kritiek op de opvoeding van en het onderwijs aan kinderen en onder invloed van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen en de overheid werden vele verbeteringen doorgevoerd zoals aparte schoolgebouwen en nieuwe leermiddelen als de Leesmachine en Leestafels van P.J.Prinsen.

In deze eeuw bepaalt de leerplichtwet dat elk kind gedurende een aantal jaren onderwijs moet volgen. Het klassikaal onderwijs deed zijn intrede. Een meester of juffrouw gaf in een apart klaslokaal les aan kinderen van dezelfde leeftijd. Gezeten in de gietijzeren of houten schoolbanken leerden zij lezen met Aaaaap...., Nooooot...., Mieees....

In de nieuwbouwwijken uit de jaren vijftig en zestig werden zogenaamde "licht-lucht-scholen" gebouwd en verschoof de aandacht in het onderwijs naar de persoonlijke en creatieve ontwikkeling van de individuele leerling.

De lezing zal worden geïllustreerd met prachtige beelden en verhalen, die voor ieder de herinnering aan de "goede" schooltijd zal doen herleven voor velen "een feest der herkenning" zal zijn.

VERENIGINGSNIEUWS

De nieuwe expositie in het Dief- en Duifhuis over de Algerabrug heeft op zaterdag 5 april j.l., ondanks het slechte weer, een goede start gehad. In de 3 uur dat de expositie te bezichtigen was, hebben \pm 52 personen dit met kennelijk veel plezier gedaan. Er werden geanimeerde gesprekken gevoerd over het verleden en heden van de brug. De begeleidende uitgave onder de titel "De rivier, de veren en de brug" werd door de bezoekers zeer gewaardeerd.

De werkgroep, bestaande uit de bestuursleden Cees van Beusekom, Jaap de Gier en Anna Swets hebben met de hulp van de historicus Jan Willem Verkaik een goed stuk werk afgeleverd met het inrichten van de tentoonstelling. De foto's, kranten e.d., meestal in bruikleen afgestaan door inwoners van Capelle en omstreken en de medewerking van de dienst Waterweggebied van Rijkswaterstaat, hebben dit mogelijk gemaakt. Daarnaast werd geput uit het eigen archief.

Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken de firma Groeneveld aan de Bermweg van harte te danken voor het terbeschikking stellen van een aggregaat, waardoor dit kleinste museum verlicht kan worden. Dit maakt het mogelijk in deze eeuwenoude, donkere ruimte tentoonstellingen in te richten.

DE KOGEL IS DOOR HET GEMAAL

Er is zeer verheugend nieuws te melden over de verbouwing van het ketelhuis in het Beijerinckgemaal. Van het bestuur van de Stichting is namelijk bericht ontvangen dat half april met de verbouwing zal worden begonnen.

Uit de uitvoerige technische beschrijving van de werkzaamheden, die zullen worden uitgevoerd door aannemer Van Wijngaarden uit Capelle aan den IJssel, blijkt duidelijk dat de verbouwing op een goede manier zal worden aangepakt en uitgevoerd. Zeer in het oog springend is het verwijderen van de groene garagedeuren aan de westzijde. Deze gevel zal in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht, wat inhoudt dat op deze plaats een muur zal worden opgetrokken van bij de bestaande muren passende stenen. Hierin wordt een raam, gelijk aan de bestaande, aangebracht.

Er komt een ruime hal met daarachter een pantry met aanrecht, boiler enz. Boven de hal en pantry wordt een, door een balustrade van de expositieruimte gescheiden, kantoorruimte gebouwd. Deze ruimte zal te bereiken zijn door middel van een trap vanuit de expositieruimte. Het geheel zal een oppervlakte van \pm 100 m² hebben en worden voorzien van centrale verwarming. Voor de verlichting zal een plan worden gemaakt.

Uit het bestuur is een werkgroep gevormd die, onder leiding van Arie Huisman, reeds druk bezig is met plannen voor de inrichting. Hiervoor heeft het bestuur van de Van Cappellen-Stichting een bedrag van f.47.000,00 ontvangen. De historicus Jan Willem Verkaik maakt deel uit van de werkgroep in verband met het samenstellen en inrichten van de eerste tentoonstelling in ons nieuwe museum.

Voor de financiering van de huisvestingskosten is inmiddels een subsidie bij het College van Burgemeester en Wethouders aangevraagd. Het bestuur vertrouwt erop dat de gemeente Capelle aan den IJssel deze unieke kans om zich ook cultureel te bewijzen, niet voorbij zal laten gaan.

Onderstaand artikel verscheen in het Rotterdams Dagblad van 1 september 1989 en bewijst hoe gauw het heden geschiedenis kan worden. Het polderhuis, waarvan sprake is, wordt niet langer bewoond maar maakt sinds 1996 deel uit van de woonmall Alexandrium II. Er worden nu huishoudelijke artikelen verkocht.

VAN VEENPLAS TOT POLDERLAND

door Koos van den Berg

De ontstaansgeschiedenis van de polder Prins Alexander, die in de vorige eeuw is drooggemalen, gaat terug tot in de zestiende eeuw.

In de periode van 1500 tot 1750 veranderde geleidelijk het gehele veengebied ten noordwesten van Rotterdam in grote waterplassen, die vier tot vijf meter beneden N.A.P. lagen. De oorzaak hiervan was de ongebreidelde afgraving van het veen. Zolang er turf werd gewonnen heeft de overheid met maatregelen getracht dit in de hand te houden. Veel succes hadden deze maatregelen niet. De turf was een zeer gewild artikel voor het verwarmen van huizen en gebouwen; bovendien werd het gebruikt door industrieën, zoals de oude steenbakkerijen.

In de achttiende eeuw zag men dat het zo niet langer ging en werd op vrij grote schaal land teruggewonnen. Polders met bekende namen ontstonden, zoals in 1752 de Eendragtspolder, in 1772 de Schiebroek en de 110-Morgen en in 1786 Zestienhoven. Al deze droogmalingen geschieden met windmolens, schrijft ir. K. van der Pols over dit stukje geschiedenis.

De plassen, die later de polder Prins Alexander zouden vormen, werden echter ongemoeid gelaten. In Kralingen, toen een buurgemeente van Capelle, was de nood hoog. Het dorp was door de afgravingen zo goed als ontvolkt. In een plaatjes- en versjesboek over Nederkand uit 1793 komt het volgende gedichtje voor, dat voor zichzelf spreekt.

**Dit is 't bloeiend Kralingen, eertijds slechts zeer gering,
Nu dicht en schoon bebouwd in heel zijn ommekring;
Dan, 't wordt door zijnen bloei met zijnen val bedreigd,
Daar 't door de veenderij, voor landen water krijgt.**

MENINGSVERSCHILLEN

Land in plaats van water. In 1843 werd op last van het Hoogheemraadschap van Schieland het eerste droogmakingsplan gemaakt. Door allerlei meningsverschillen kwam pas 26 jaar later hoofdingenieur J.A. Beijerinck van de Waterstaat met een plan dat geaccepteerd werd. De voorbereidingen, zoals het aanleggen van een dijk, hadden nog heel wat voeten in de aarde. Ook de hoge kosten speelden een rol, maar in 1869 was één van de pijlers van de droogmakerij, het gemaal Prins Alexander in Kralingen, gereed.

Toen de polder eenmaal droog was, moest hij ook bestuurd worden. De verschillende polders hadden alle een eigen bestuur, dus ook de polder Prins Alexander. Oud-machinist Koen Muijlwijk van het Prins Alexandergemaal, nu 67 jaar en in ruste wonend in een huis aan de Ringvaart bij Moordrecht, vertelt hoe dat ging. "Voor elke hectare had men één stem, dus bij twintig hectare twintig stemmen. Met duizenden hectare was het een heel geschuif en zo "speelden" stemgerechtigden elkaar nogal eens stemmen toe om ingeland te worden en in het polderbestuur te komen".

Het toezicht in de polder werd uitgeoefend door een opzichter. Omstreeks de eeuwwisseling was er een opzichter die Brandsma heette. Die reed in een koetsje rond om de boel te inspecteren.

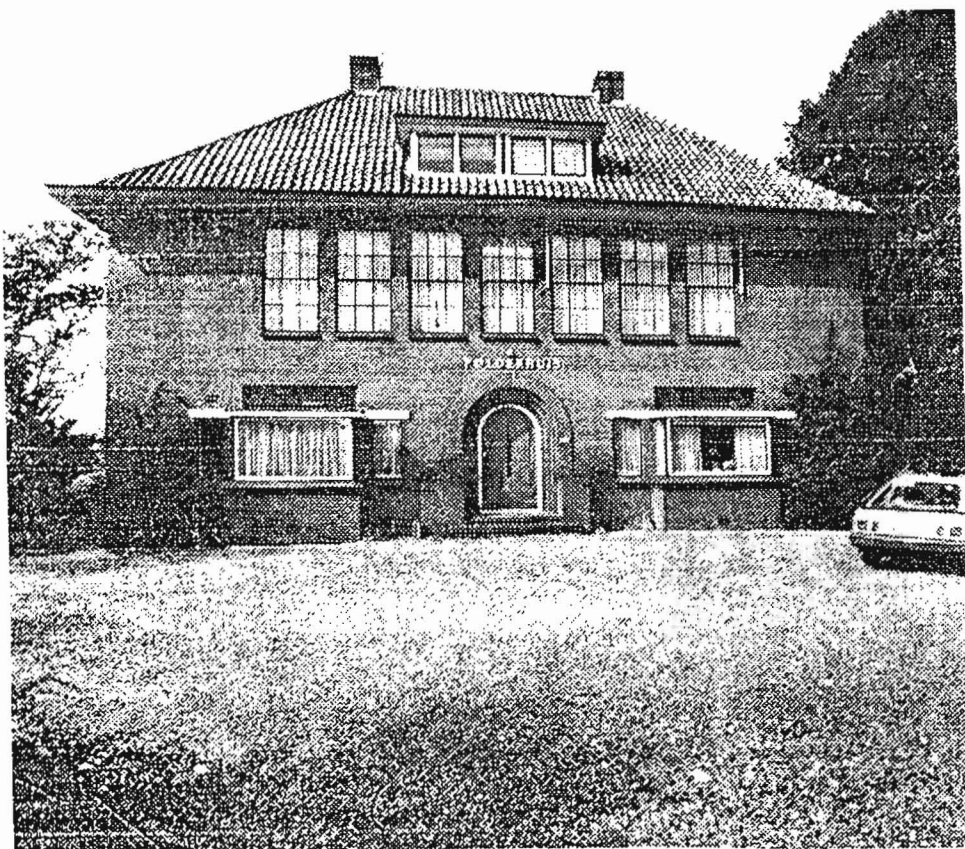
Dat is allemaal verleden tijd. In 1974 vond er een polderconcentratie plaats en alle polderbesturen, ook die van de Alexander, verdwenen. Alles kwam in één hand: die van het Hoogheemraadschap Schieland. Het Hoogheemraadschap waakt nu over het waterrijke gebied, even zorgvuldig als de polderbesturen vroeger.

WOONHUIS

Het polderhuis, eens de zetel van het bestuur van de Prins Alexanderpolder, verloor zo haar functie en is sindsdien een riant woonhuis. Het staat aan de Hoofdweg 395 op Rotterdams grondgebied en de naam "Polderhuis" prijkt nog steeds op het pand.

N.B.

Leden die meer willen weten over de inpolderingen, raden wij het boek van Ir.K van der Pols aan met de titel "De Alexanderpolder drooggemalen". Het is in 1978 verschenen bij Interbook International B.V. te Schiedam.

Het voormalige Polderhuis van de polder Prins Alexander aan de Hoofdweg

HET DEPOT 'S-GRAVENWEG 325

Elke maandag- en dinsdagmiddag wordt in het depot, onder leiding van ons bestuurslid en depothouder Teun Verkaik, gewerkt aan het schoonmaken en herstellen van historische voorwerpen en het op orde brengen van foto's, kranten en kopieën betreffende de historie van Capelle. De registratie en het opbergen hiervan is een tijdrovend karwei. Van de touwbaan worden alle onderdelen schoongemaakt, hersteld en zo nodig met een kwastje verf opgeknapt.

Dagelijks komen er nog foto's, voorwerpen e.d. binnen. Door de familie W. van Eyk is aan onze vereniging gereedschap en andere voorwerpen, die in het verleden door tuinders werden gebruikt, geschonken.

LIJST VAN BESTUURSLEDEN EN ADVISEURS

Bestuursleden:

S. Elhorst
voorzitter
tel.4505660
H.G. Gerritsen
secretaris
tel.4505981
Mevr. A. Swets
penningmeester
tel.4506883
P. van der Vaart
2e penningmeester
tel.4506650
T. Verkaik
depothouder
tel.4519552
C. van Beusekom
lid
tel.4422440
A. Huisman
lid
tel.4506186

Adviseurs:

A.M. den Boer
tel.0180-314870
J.W. Verkaik
tel.4505396
J. de Gier
tel.4504845